

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
ЛОДЗЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА
УНІВЕРСИТЕТ ВІТАУТАСА МАГНУСА
РУСЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АНГЕЛА КИНЧЕВА
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВОЛА ЙОЗЕФА ШАФАРИКА
ВЛАГО
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ЦЕНТР МЕДІАЦІЇ
ТРНАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
УНІВЕРСИТЕТ ЛОТАРИНГІЇ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АСОЦІАЦІЯ ФАХІВЦІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА
УНІВЕРСИТЕТ МАТЕЯ БЕЛА
МОЛДОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРАВНИЧЕ ТОВАРИСТВО В ЧЕРНІВЦЯХ
ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
САРАГОСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

IX Міжнародний правничий форум

ПРАВА ЛЮДИНИ ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ

29 травня 2026 року

Львів – Торунь
Liha-Pres
2026

Організаційний комітет:

Білокурський Руслан – д.е.н., професор, ректор Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Гордєєв Віталій** – д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Луцький Мирослав** – д.ю.н., професор, відмінник освіти України, адвокат, ректор, професор кафедри права Університету Короля Данила, Україна; **Серебрянський Дмитро** – к.е.н., доцент, в.о. ректора Державного податкового університету, Україна; **Коломось Тетяна** – д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України, заслужений юрист України, декан юридичного факультету Запорізького національного університету, член президії, вчений секретар відділення державно-правових наук і міжнародного права НАПрН України, Україна; **Лученко Дмитро** – д.ю.н., професор, проректор із наукової роботи та інноваційного розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Україна; **Пономаренко Юрій** – д.ю.н., професор, проректор із науково-педагогічної роботи та міжнародної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, голова ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права», Україна; **Вайко Адріан** – доктор філософії, декан юридичного факультету Університету Матея Бела, Словаччина; **Палонієне Нерінга** – доктор наук, декан юридичного факультету Університету Вітовта Великого, Литва; **Баш Сєрґій** – д.ю.н., професор, декан юридичного факультету Молдовського державного університету, Молдова; **Пасвенскене Аушріне** – доктор наук, доцент кафедри приватного права, заступник декана юридичного факультету Університету Вітовта Великого, Литва; **Ольшовська Андреа** – доктор філософії, професор, заступник декана юридичного факультету з міжнародних зв'язків Травнського університету, Словаччина; **Флорчак Ізабела** – доктор філософії, заступник декана з питань міжнародного співробітництва та проєктів факультету права та адміністрації Лодзького університету, Польща; **Круцкова Альона** – доктор наук, заступник декана юридичного факультету Університету імені Павла Йозефа Шафарика, Словаччина; **Москалу Віолета** – доктор філософії, Університет Лотаринґії, Франція; **Колпаків Валерій** – д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного та адміністративного права Запорізького національного університету, Україна; **Коларов Емануїл** – д.ю.н., доцент кафедри адміністративного права та процедур, адвокат, завідувач кафедри публічного права Русенського університету імені Ангела Кинчева, Болгарія; **Діхтієвський Петро** – д.ю.н., професор, академік Національної академії наук вищої освіти України, заслужений юрист України, завідувач кафедри адміністративного права та процесу Інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Україна; **Кобилецький Микола** – д.ю.н., професор, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, Україна; **Ковбас Ігор** – д.ю.н., професор, завідувач кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Карвацька Світлана** – д.ю.н., професор, в.о. завідувача кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Гураленко Наталія** – д.ю.н., професор, завідувач кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Віхляєв Михайло** – д.ю.н., професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва, Україна; **Вдовічен Віталій** – д.ю.н., професор, професор кафедри публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Жаровська Галина** – д.ю.н., доцент, доцент кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Паскар Ауріка** – к.ю.н., доцент, завідувач кафедри процесуального права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Дякур Марія** – к.ю.н., доцент, в.о. завідувача кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Коваль Микола** – к.ю.н., професор кафедри адміністративного права, процесу та митної безпеки Державного податкового університету, Україна; **Юшик Олена** – к.ю.н., доцент кафедри кримінального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Білокурська Олена** – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Бабін Ігор** – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна; **Крайній Павло** – к.ю.н., доцент кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Україна.

Права людини та публічне врядування : IX Міжнародний правничий форум, 29 травня 2026 р. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2026. – 376 с.

ISBN 978-966-397-613-6

У збірнику представлено матеріали : IX Міжнародний правничий форуму «Права людини та публічне врядування» (29 травня 2026 р.).

УДК 342.7+351(062.552)

© Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, 2026

© Центр українсько-європейського наукового співробітництва, 2026

© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2026

ISBN 978-966-397-613-6

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ: МЕЖІ МІЖ СВОБОДОЮ ТА БЕЗПЕКОЮ

Право людини на приватність під час відеозйомки у публічних місцях
в умовах воєнного стану

Алмаші Ірина Михайлівна 10

Забезпечення прав людини в умовах воєнного стану в Україні:
виклики для правотворчої діяльності держави

Атаманчук Наталія Іванівна..... 14

Права жінок в умовах війни: можливості та виклики

Бунчук Оксана Борисівна..... 18

Правова основа протидії професійному вигоранню працівників на роботі

Вакарюк Людмила Василівна..... 21

Обмеження свободи слова в умовах воєнного стану:
проблеми забезпечення демократичних стандартів
та інформаційної безпеки держави

Волохов Олексій Сергійович..... 25

Professionally oriented foreign language training of cadets in the context
of human rights and wartime challenges

Haldetska Iryna Hryhorivna 30

Баланс безпеки та прав людини в умовах воєнного стану

Гончаренко Оксана Григорівна 32

Приймаючі громади як простір реалізації прав і свобод внутрішньо
переміщених осіб

**Грекул-Ковалик Тетяна Анатоліївна,
Остап'юк Марія Василівна 35**

Окремі питання захисту цивільних прав військовослужбовцями
на випадок смерті під час воєнних дій в Україні

Долинська Марія Степанівна 39

Свобода слова в умовах воєнних викликів

Козинець Олена Гаврилівна 44

Національні механізми фіксації та обрахунку екологічної шкоди,
завданої воєнними діями

Козмуляк Катерина Андріївна, Аузяк Софія Іванівна..... 48

Безбар'єрність як принцип європейської моделі публічної служби:
особливості доктринального сприйняття та пошуку нормативної моделі
закріплення в Україні

Коломось Тетяна Олександрівна 52

Чи є воєнний стан виправданням порушення прав людини в Україні?

Кузьменко Олена Валеріївна 56

Детермінованість обмеження окремих прав і свобод громадян України у післявоєнний період	
Курінний Євген Володимирович	59
Права людини в умовах воєнного стану:	
межі між свободою, безпекою та правовою діяльністю держави	
Ленгер Яна Іванівна	64
Трагічна межа: непоправні втрати прав людини	
Миронюк Ольга Іванівна.....	68
Національна безпека у системі конституційних гарантій прав і свобод людини	
Нітченко Алла Григорівна.....	73
Відшкодування моральної шкоди як спосіб захисту трудових прав	
Охньовська Інесса Миколаївна.....	76
Обмеження прав людини у сфері фінансового моніторингу:	
межі допустимого втручання держави	
Пердейко Ольга Іллівна	79
Правомірна поведінка органів публічної влади як гарантія реалізації та захисту прав людини в умовах воєнного стану	
Полонка Іванна Анатоліївна	83
Доктринально-правові засади забезпечення права на доступ до публічної інформації в умовах воєнного стану	
Проневич Олексій Станіславович	86
Окремі питання щодо обмеження прав людини	
Процюк Ігор Валерійович	92
Парламентський контроль щодо захисту прав людини, громадянина в умовах російсько-української війни: теоретичний аспект	
Розвадовський Володимир Іванович,	
Дем'янюк Владислав Іванович.....	96
Міжнародно-правова основа захисту літніх людей у ситуаціях ризику	
Сироїд Тетяна Леонідівна.....	101
Забезпечення прав людини через механізми фінансового контролю діяльності органів виконавчої влади	
Сковронська Вікторія Юріївна.....	105
Право на забуття: сучасний стан на перспективи розвитку	
Солодан Катерина Володимирівна,	
Мойсей Георгій Георгійович.....	109
Право на екологічну безпеку та проблеми його забезпечення в сучасних геополітичних реаліях	
Тертишник Володимир Митрофанович	112

Beyond codification: некодифіковані джерела кримінального права України в контексті євроінтеграції	
Туляков Вячеслав Олексійович	116
Права і свободи v. національна безпека: важливість урахування контексту	
Фулей Тетяна Іванівна	121
Цифрові механізми публічного управління та право на приватність в умовах воєнних викликів	
Чалабісва Маріям Рзаївна	125

СЕКЦІЯ 2. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ

Судовий захист соціальних прав: угорська модель і перспективи розвитку в Україні	
Гребеник Володимир Іванович	129
Місце і роль слідчого судді в кримінальному процесуальному провадженні України	
Ковбас Ігор Васильович, Коваль Микола Васильович	133
Судова практика щодо зупинення провадження у справах про адміністративне правопорушення в умовах воєнного стану	
Онисьчик Юрій Віталійович	137
Скасування рішень про інвалідність без очного перегляду особи: практика Верховного Суду	
Остафійчук Людмила Аурелівна.....	140
Основні права у сенсі Роберта Алексі в експертній техніці юридичної аргументації	
Павлюк Анатолій Григорович.....	144
Проблеми судового захисту репутації та відшкодування шкоди у разі відмови потерпілого від обвинувачення у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення	
Пчеліна Оксана Василівна	149
Епістемологічні та оцінювальні критерії недискримінаційності приписів закону в практиці Конституційного Суду України	
Рабінович Сергій	153
Представництво у справах про встановлення юридичних фактів	
Татулич Ірина Юріївна.....	157
Доступ до правосуддя як гарантія забезпечення прав військовослужбовців та військовозобов'язаних	
Турлакова Наталя Василівна.....	161
Право на судовий захист у надзвичайних умовах: трансформація справедливості в XXI столітті	
Фляжнікова Ярослава Василівна.....	163

Верховенство права у контексті захисту прав людини: від суду загальної юрисдикції до Конституційного Суду України	
Фурса Світлана Ярославівна	166
Заходи примусового виконання судових рішень та їх вплив на захист прав людини	
Фурса Євген Іванович.....	174

СЕКЦІЯ 3. ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПУБЛІЧНОЮ АДМІНІСТРАЦІЄЮ

Скандинавська модель місцевого оподаткування як інструмент інклюзивного розвитку та захисту прав людини на рівні територіальних громад	
Бабін Ігор Іванович	180
Держава як джерело агресії проти прав людини	
Братасюк Марія Григорівна.....	183
Правова природа заходів впливу щодо виконання адміністративного акта	
Вдовічен Віталій Анатолійович.....	186
Цифровізація нотаріальних дій як інструмент забезпечення прав людини в умовах публічного врядування	
Вдовічена Лідія Іванівна	190
Адміністративна процедура як гарантія захисту прав особи в діяльності органів публічної адміністрації в умовах воєнного стану	
Друцун Тетяна Іванівна.....	193
Цифровізація адміністративної діяльності правоохоронних органів як умова її ефективності для забезпечення безпечної цифрової держави та захисту прав людини	
Євтушенко Дар'я Сергіївна	196
Інституційна спроможність адміністративних комісій при виконавчих комітетах міських рад у забезпеченні прав людини в умовах воєнного стану	
Загурський Олександр Богданович.....	200
Сервісна функція адміністративного права в умовах цифрової трансформації	
Козмуляк Катерина Андріївна, Коваль Дарина Володимирівна..	203
Форма адміністративного права: концепція владної дії	
Колпаков Валерій Костянтинович	207
Адміністративно-правовий статус інституту омбудсмена за законодавством Ізраїлю та України	
Крайній Павло Іванович	211
Особливості конкурсного добору на держслужбу за законодавством України та Республіки Польщі	
Лаврека-Кайкуліна Каріна Василівна	215

Муніципальні права людини в системі прав та механізмі реалізації публічної влади в Україні	
Лялюк Олексій Юрійович	219
Внутрішні регулятори професійної поведінки юриста: сучасні теоретико-психологічні аспекти та практичні виміри	
Меленко О. В.	224
Принципи рівності та недискримінації в контексті наближення публічного адміністрування України до стандартів ЄС	
Федорук Наталія Сергіївна	230
Щодо формування стандарту Європейського Союзу відносно допуску до державної служби іноземців	
Федчишин Сергій Анатолійович	234

СЕКЦІЯ 4. ІНСТРУМЕНТИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ВИРІШЕННЯ СПОРІВ

Тax mediation як інструмент захисту прав платників податків: досвід ЄС та перспективи для України	
Козек Божена Олегівна	239
Медіація як форма правової діяльності в умовах воєнних викликів: правозахисний та соціально-інтеграційний потенціал	
Костюкевич Олександр Костянтинович	243
Відновне правосуддя: перспективи для України	
Оржинська Ельвіра Ігорівна	248

СЕКЦІЯ 5. КРИМІНАЛЬНА ЮСТИЦІЯ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Прямі та публічні заклики до вчинення діянь, що становлять геноцид: проблеми кваліфікації та судової практики	
Андрушко Андрій Васильович	252
Окремі проблеми дотримання прав людини у кримінальному провадженні за умов правового режиму воєнного стану	
Басиста Ірина Володимирівна	259
Відновлення зупиненого досудового розслідування перед зверненням до слідчого судді з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування	
Бобечко Назар Ростиславович	265
Нормативно-правові рамки використання цифрових інструментів кримінального аналізу	
Василова Оксана Василівна	268

Секретність джерела інформації та право на захист у кримінальних провадженнях, пов'язаних зі збройним конфліктом: межі використання у доказуванні	
Ганенко Ігор Сергійович	271
Соціально-економічні детермінанти, котрі впливають на кількість кримінальних правопорушень, що вчиняються у сфері медичного обслуговування в умовах воєнного стану	
Дякур Марія Дмитрівна	276
Торгівля людьми в умовах глобальних ризиків	
Жаровська Галина Перівна	280
Про поняття особи злочинця у військовій криміналістиці	
Калюга Каріна Вікторівна	285
Військова юстиція в Україні потребує відновлення і підтримки: історія і реальність	
Карпенко Микола Іванович.....	289
Модернізація механізмів відповідальності за ст. 238 КК України в умовах міжнародного збройного конфлікту	
Клочко Альона Миколаївна, Кубишкін Дмитро Олексійович	293
Роль прокуратури у захисті свідків і потерпілих від воєнних злочинів в Україні	
Марусик Костянтин Олександрович	297
До питання про кримінальну відповідальність за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень під час дії воєнного стану	
Мельниченко Владислав Сергійович.....	301
Аналіз застосування вогнепальної зброї правоохоронцями	
Параниця Сергій Павлович	304
Кримінально-правовий вимір колабораційної діяльності в Україні: від фіксації до вироку	
Письменський Євген Олександрович.....	310
Особливості проведення обшуку під час дії воєнного стану	
Попович Мирослав Вікторович	315
Юридична визначеність кримінального закону: трансформація нормативних меж в умовах правового режиму воєнного стану	
Попович Олена Василівна.....	318
Кримінологічне прогнозування як основа протидії злочинності	
Продан Тетяна Василівна.....	322
Деякі проблеми кримінальної відповідальності за шахрайство, вчинене в умовах воєнного стану	
Резніченко Ганна Семенівна.....	325

Транснаціональна торгівля людьми в умовах збройного конфлікту: гендерний вимір	
Роскрат Катерина Володимирівна	328
Проблемні питання оцінки доказів через призму внутрішнього переконання суддів, сторони обвинувачення та сторони захисту	
Стратій Олексій Васильович	332
Поширення епідемій як форма вчинення диверсії	
Тома Маріана Георгіївна	335
Правові передумови вдосконалення механізму залучення експерта у кримінальне провадження: євроінтеграційний контекст	
Шуневич Катерина Андріївна	338
Повноваження керівника прокуратури при застосуванні запобіжних заходів в умовах воєнного стану	
Юрчишин Василь Миколайович	341
Організація прокурором поведення контролю за вчиненням злочину в умовах воєнного стану	
Юрчишин Павло Васильович.....	345
 СЕКЦІЯ 6. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	
Перспективи запозичення міжнародних та іноземних стандартів техніки нормопроекткування в Україні для юридикотехнічного забезпечення гарантування та захисту людських прав	
Возняк Ігор Зіновійович.....	350
Принципи захисту цифрових прав в умовах алгоритмізації діяльності публічної адміністрації: досвід Європейського Союзу	
Лабик Анастасія Русланівна	354
Історико-правова трансформація взаємодії органів влади та громадськості у розвитку територіальних громад в Україні	
Лада Олександр Валерійович	359
Європеїзація судової практики крізь призму взаємодії європейського права та правової системи України	
Подорожна Тетяна Станіславівна.....	362
Права людини і виклики інформаційного суспільства: сучасні реалії	
Селезньова Ольга Миколаївна.....	368
Реалізація проходження програми для кривдників, які вчинили домашнє наси́льство	
Ющик Олена Іванівна.....	370

7. Возняк І.З. Порівняльна характеристика техніки нормопроєктування України та ЄС: доповідь на науковому семінарі. *Юридичний факультет ЛНУ ім. І. Франка*. 26.02.2026 р. URL: https://law.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/02/Dopovid_Vozniak.pdf (дата доступу: 30.03.2026).

8. Кот О. О., Колодій А. М. Закон України «Про правотворчу діяльність» як нормативна основа правоутворення, правотворчості, законотворчості та нормотворчості в Україні. *Вісник Національної академії наук України*. 2024. № 8. С. 51–57. DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2024.08.051>.

9. Про правотворчу діяльність: закон України № 3354-IX від 24 серпня 2023 року (у редакції від 19.04.2025 р.). *Верховна Рада України: законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20> (дата доступу: 30.04.2026).

10. Рішення Конституційного Суду України від 23.01.2020 р. № 1-р/2020. *Верховна Рада України: законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-20> (дата доступу: 03.05.2026).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-613-6-86>

ПРИНЦИПИ ЗАХИСТУ ЦИФРОВИХ ПРАВ В УМОВАХ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Лабик Анастасія Русланівна

аспірант 1-го року навчання,

асистент кафедри Міжнародного права

та порівняльного правознавства

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

м. Чернівці, Україна

Із набуттям чинності Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом наша держава взяла на себе низку зобов'язань щодо поглиблення зв'язків зі Співтовариством у різних сферах, зокрема в галузі свободи, безпеки та правосуддя, що здійснюється з метою утвердження принципів верховенства права, поваги до прав людини, спільних демократичних цінностей, які становлять основу всієї правової системи ЄС (п. «е» ч. 2 ст. 1) [1]. Очевидно, гармонізація українського законодавства із європейськими стандартами є дуже

складним та тривалим процесом, що потребує глибокого аналізу національних нормативно-правових актів, правової доктрини, судової практики, існуючих правових звичаїв задля досягнення єдності тлумачення відповідних норм, їх розуміння та застосування. Разом з тим, сьогодні перед Україною постає ще важче завдання, адже паралельно з питаннями удосконалення законодавства у традиційних сферах, її правова система стикається з новітніми викликами, зумовленими впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій і штучного інтелекту, коли класичні правові інструменти не можуть у повній мірі гарантувати безпеку та захист прав людини у віртуальному середовищі.

Незважаючи на те, що держава займає передові позиції у світі за темпами цифровізації та стабільністю Інтернет-з'єднання [2], національне законодавство в галузі забезпечення цифрових прав людини є несистемним та фрагментарним, що в умовах масштабних технологічних змін несе значні ризики для користувачів цифрового середовища [3, с. 111]. У контексті цієї проблеми надзвичайно цінним для України є поглиблення зв'язків з ЄС не лише задля набуття статусу повноцінного його члена, а й з метою запозичення найкращих практик і механізмів, які вже довели свою ефективність в межах Співтовариства. Складно заперечити, що правова система Європейського Союзу стала однією з найбільш прогресивних у питаннях регулювання систем штучного інтелекту, цифрової безпеки, захисту персональних даних, визнання і закріплення новітніх прав. Важливо, що такі новації мають не тільки формальний характер, а й практичне значення, оскільки в основі цифрової трансформації сьогодні лежить докорінна зміна правової свідомості та культури, переоцінка пріоритетів та цінностей, логіки прийняття рішень, що тягне за собою перебудову традиційних підходів до регулювання суспільних відносин в діяльності органів публічної адміністрації. Європейський Союз продемонстрував належну реакцію на ці виклики шляхом формування нових принципів публічного врядування, які й стануть предметом цього дослідження.

Розпочати варто із принципу людиноцентризму, який червоною ниткою проходить через усі нормативні акти Співтовариства. У його основі лежить визнання людини як найважливішої цінності, що визначає спрямованість функціонування інституцій Союзу та держав-учасниць на забезпечення інтересів, прав і свобод кожного. Варто відзначити, що в контексті регулювання алгоритмічних систем цей принцип набуває нового змісту, включаючи такий обов'язковий елемент як участь людини в процесах автоматизованого прийняття рішень. Так, безпосереднє його визнання здійснено в Європейській декларації цифрових прав і принципів 2023 р., розділ I якої проголошує

загальну орієнтацію цифрових систем і технологій на покращення життя та принесення користі людям. Окрім цього, п. 9 розділу III Декларації, присвячений основам впровадження безпечних систем штучного інтелекту, містить заклик до гарантування людського контролю за автоматизованими рішеннями, які можуть впливати на основні права та безпеку людини [4]. Людському нагляду також присвячена стаття 14 Закону про штучний інтелект ЄС 2024 р., згідно з якою це поняття включає в себе критичне розуміння можливостей алгоритму, ознайомлення з ризиком упередженості автоматизації, запобігання надмірній довірі до нього та право оператора перевизначати чи скасовувати вихідні дані, а також втручатися в процес шляхом зупинки роботи алгоритмів у безпечному стані [5]. Так, основною метою розглянутого принципу є захист кожної людини від ризику прийняття рішення, яке ґрунтується виключно на роботі алгоритмів та яке має істотне значення для її прав і свобод.

Наступний принцип – прозорості та права на пояснення. Так, п. «f» ч. 2 ст. 13, п. «g» ч. 2 ст. 14 Загального регламенту про захист даних (GDPR) містять обов'язок контролера повідомляти суб'єктові даних інформацію про прийняття щодо нього рішення із використанням автоматизованих систем, а також, як мінімум, його логіку, значення та передбачуваний наслідок. Окрім цього, стаття 22 Регламенту закріплює право особи забороняти обробку її персональних даних автоматизованими системами та подальше прийняття рішення на основі такої обробки [6]. Стаття 86 Закону про штучний інтелект також регламентує право на пояснення індивідуального рішення, яке має правові наслідки та вплив на здоров'я особи, її безпеку чи основні права, що передбачає зобов'язання уповноваженого суб'єкта надавати чіткі та змістовні роз'яснення ролі алгоритмічних систем у прийнятті рішення та його результатів [5].

Основою цифрового врядування в ЄС виступає також принцип приватності та управління даними. Його суть полягає в мінімізації втручання суб'єктів владних повноважень до особистого життя особи, що розкривається через обов'язок збирати лише необхідну інформацію про особу. Згідно з п. «с» ч. 1 ст. 5 GDPR обсяг зібраних персональних даних повинен бути чітко обмежений цілями їх обробки. Ще одним критично важливим втіленням даного принципу є «право на забуття», передбачене статтею 17 Регламенту, яке надає особі можливість вимагати видалення своїх персональних даних у разі, якщо немає обґрунтованих підстав для їх подальшого зберігання чи обробки [6].

У контексті дослідженої проблематики важливо також згадати принцип підзвітності, який передбачає чітке розмежування відповідальності уповноважених суб'єктів. Він має критичне значення

в питаннях притягнення до відповідальності винних осіб за порушення, пов'язані з несанкціонованим доступом, поширенням чи обробкою персональних даних. Аналіз вітчизняної правозастосовної практики свідчить про те, що розмежування повноважень є одним із чинників ефективного захисту цифрових прав особи. Так, у постанові Львівського апеляційного суду від 10 грудня 2020 р. у справі № 464/2809/19 суд визнав можливість суб'єкта вимагати стирання певних відомостей щодо себе, проте через відсутність належної процедури встановлення відповідальних осіб, відмовив у розгляді заяви позивача [7]. Прикладом втілення принципу підзвітності є розділ III Закону про штучний інтелект, який чітко розділяє зобов'язання постачальників та розгортачів систем ШІ [5].

Окрім названих вище, не менше значення мають принципи рівності та недискримінації, справедливості, а також ризик-орієнтованого підходу. Останній, у свою чергу, демонструє перехід інституцій ЄС від концепції ретроспективного захисту цифрових прав особи до превентивного підходу, яскравим прикладом якого є AI Act, що передбачає спрямованість діяльності уповноважених суб'єктів на запобігання порушенням, а не покарання за них.

Підсумовуючи викладене вище, варто відзначити, що Європейський Союз сформував якісно нову парадигму діяльності органів публічної адміністрації у сфері забезпечення цифрових прав людини. Заснована на принципах людиноцентризму, прозорості, підзвітності та мінімізації втручання в приватність, європейська модель демонструє ефективну відповідь на виклики глобальної цифрової трансформації. Враховуючи високі темпи цифровізації в Україні, імплементація цього превентивного, ризик-орієнтованого підходу є нагальною потребою, що дозволить вітчизняним органам публічної адміністрації перейти від хаотичного заповнення прогалин до побудови системної та безпечної цифрової інфраструктури, де права людини є абсолютною цінністю.

Література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21 березня 2014 року. № 984_011. Дата оновлення: 14.10.2025. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#n642 (дата звернення: 02.05.2026).

2. Федоров назвав серед своїх досягнень в уряді 5 місце України у світі за рівнем розвитку цифрових держпослуг. Інтерфакс-Україна. Інформаційне агентство. 13.01.2026. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/1136024.html>

3. Солодовнік Д. Цифрові виклики та інституційні обмеження в системі публічного управління України. *Публічно-управлінські та цифрові практики*. 2025. № 2. С. 108–116. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/public/article/download/3226/3112>

4. European Declaration on Digital Rights and Principles for the Digital Decade dated 23.01.2023. № 32023C0123(01). URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:JOC_2023_023_R_0001 (date of access: 02.05.2026).

5. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) dated 13.06.2024. № 32024R1689. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng> (date of access: 02.05.2026).

6. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27 квітня 2016 року. № 984_008-16. Дата оновлення: 27.04.2016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text (дата звернення: 02.05.2026).

7. Постанова Львівського апеляційного суду від 10 грудня 2020 р. Справа № 464/2809/19. Провадження № 22-ts/811/3290/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93826723> (дата звернення: 02.05.2026).

ІХ МІЖНАРОДНИЙ ПРАВНИЧИЙ ФОРУМ

**ПРАВА ЛЮДИНИ
ТА ПУБЛІЧНЕ ВРЯДУВАННЯ**

29 травня 2026 року

Підписано до друку 25.05.2026. Формат 60×84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 21,16. Тираж 100. Замовлення № 0526-40.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres»

79000, м. Львів, вул. Технічна, 1

87-100, м. Торунь, вул. Лубіцка, 44

Телефон: +38 (050) 658 08 23

E-mail: editor@liha-pres.eu

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 6423 від 04.10.2018 р.